

Rapport
Opleidingsbeoordeling volgens Beperkt Kader

Bachelor Cognition, Language and Communication

Universiteit van Amsterdam

Inhoudsopgave

1. Samenvatting van de beoordeling	2
2. Gegevens over de opleiding	4
3. Bevindingen, overwegingen en beoordeling per standaard	5
3.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten	5
3.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	7
3.3 Standaard 3: Toetsing	11
3.4 Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	13
4. Overzicht van beoordelingen	14
5. Sterke punten en aandachtspunten.....	15
Bijlage: Proces van beoordeling	16

1. Samenvatting van de beoordeling

Het visitatiepanel heeft de bacheloropleiding *Cognition, Language and Communication* (CLC) van de Universiteit van Amsterdam beoordeeld aan de hand van het Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland van de NVAO van september 2018. In deze samenvatting geeft het panel de voornaamste overwegingen weer die tot deze beoordeling hebben geleid.

Standaard 1

CLC is een interdisciplinaire opleiding die zich richt op de onderzoeksterreinen waar de taal- en communicatiewetenschappen de cognitiewetenschap raken. De opleiding heeft een duidelijk profiel en is in Nederland uniek.

De graad van *Bachelor of Science* is passend, de beoogde leerresultaten zijn op bachelorniveau en de opleiding onderscheidt zich van andere bacheloropleidingen met name door de sterke focus op onderzoeksvaardigheden (inclusief statistiek en methodologie) en de interdisciplinariteit.

De werkveldadviesraad zou nog wat verder kunnen groeien in de rol van strategische adviseur en gesprekspartner van de opleiding.

Op grond van bovenstaande stelt het panel vast dat de opleiding **voldoet aan de criteria van standaard 1**.

Standaard 2

Studenten volgen een gemeenschappelijk basisprogramma van 108 EC met vakken op het gebied van taal, communicatie en cognitie. Ze krijgen daarbij vanaf de eerste dag van hun studie veel onderwijs in onderzoeksvaardigheden. Ze hebben een keuzeruimte van 60 EC en voeren aan het eind van hun studie een bacheloronderzoek uit van 12 EC.

Binnen de keuzeruimte van 60 EC kunnen studenten 30 EC volledig vrij invullen en voor de overige 30 EC kiezen uit een zevental vakkenpakketten voor individuele profilering. De ruime hoeveelheid keuzepakketten biedt veel maatwerk mogelijkheden voor studenten. Dat leidt tot een hoge studenttevredenheid en tegelijkertijd tot spreiding van druk op toeleverende faculteiten en opleidingen. De vakkenpakketten worden zorgvuldig afgestemd tussen CLC en andere opleidingen. De beoogde leerresultaten van CLC zijn daarbij leidend.

Het panel vindt het programma logisch opgebouwd en passend bij de beoogde leerresultaten; er gaat veel aandacht uit naar onderzoeksvaardigheden en naar interdisciplinair samenwerken. Ook vindt het panel het programma nadrukkelijk studentgericht (*student-centered*). Dat geldt zowel voor de vele mogelijkheden voor individuele profilering als voor de onderwijsvormen (met name de werkgroepen).

Sommige studenten hebben in het begin van de opleiding wat moeite met het kernvak *Statistics* in R. Ook geven ze aan dat niet alle keuzepakketten even zwaar zijn. Toch benadrukken studenten het programma studeerbaar te vinden. Wanneer ze niet nominaal studeren, spreken ze zelf liever van 'verlenging' dan van 'vertraging', omdat uitloop veelal samenhangt met keuzes die ze weloverwogen maken, variërend van extra keuzevakken tot extracurriculaire activiteiten.

Docenten zijn vakinhoudelijk deskundig, tonen zich zeer betrokken bij de opleiding en bij hun studenten, kunnen goed uit de voeten met de onderwijsvormen, opereren als team en besteden ruime aandacht aan hun eigen professionalisering. Ook tutoren en buddy's hebben een toegevoegde waarde voor de studenten.

De keuze voor een Engelstalige opleidingstitel en een tweetalig curriculum vindt het panel goed navolgbaar, al waren andere keuzes volgens het panel ook verdedigbaar geweest.

De opleiding kijkt kritisch naar zichzelf en voert op basis van verschillende soorten evaluaties verbeteringen door. Dit getuigt van een breedgedragen kwaliteitscultuur binnen de opleiding en van bestuurlijk vermogen bij het management. Het panel waardeert deze houding en ziet de positieve effecten.

Op grond van bovenstaande stelt het panel vast dat de opleiding **voldoet aan de criteria van standaard 2.**

Standaard 3

Toetsen sluiten aan op de beoogde leerresultaten en het totaal aan toetsen dekt de complete set van beoogde leerresultaten. De opleiding toetst wat er getoetst moet worden en doet dat op de juiste manier. De toetsing is daarmee valide. De informatie over de toetsen en over de beoordelingscriteria is inzichtelijk voor studenten en docenten. Betrokkenen weten wat er van hen verwacht wordt. De toetsing is daarmee transparant.

Het panel heeft in de beoordelingsformulieren voor de eindwerken geen aanwijzingen gevonden voor een onvoldoende betrouwbare totstandkoming van oordelen, maar meent wel dat er wat ruimte is voor subjectiviteit en inconsistentie. Definitie en praktische uitvoering van het vier-ogen-principe verdienen aanscherping en dat geldt ook voor de afspraken omtrent het invullen en archiveren van de beoordelingsformulieren. Het panel heeft er, mede vanwege het zelfcorrigerend vermogen van de opleiding, vertrouwen in dat de opleiding hier voortvarend mee aan de slag gaat.

Gezien de groei waar CLC zich de komende jaren waarschijnlijk mee geconfronteerd zal zien en de (nieuwe) uitdagingen die de groei van zo'n interdisciplinaire opleiding met zich meebrengt, is de toetscommissie op het juiste moment opgericht. Bovendien zal de toetscommissie de examencommissie ontlasten, waardoor de examencommissie meer ruimte zal krijgen om zich toe te leggen op het monitoren van het eindniveau over de volle breedte (te weten van alle zeven vakkenpakketten) van de opleiding.

Op grond van bovenstaande stelt het panel vast dat de opleiding **voldoet aan de criteria van standaard 3.**

Standaard 4

De eindwerken van de opleiding zijn op bachelorniveau en laten zien dat de opleiding beloftes waarmaakt: studenten worden breed en interdisciplinair opgeleid en zijn goed voorbereid op een (onderzoeksgerichte) master en een carrière binnen de academie. Mede op basis van de gesprekken met de opdrachtgevers van het vak *Knowledge Application* heeft het panel er tevens vertrouwen in dat alumni later ook hun weg zullen vinden op de arbeidsmarkt buiten de academie.

Op grond van bovenstaande stelt het panel vast dat de opleiding **voldoet aan de criteria van standaard 4.**

Eindoordeel

Het panel komt tot een **positief** oordeel en adviseert de NVAO om de accreditatie van de bacheloropleiding *Cognition, Language and Communication* van de Universiteit van Amsterdam te verlenen.

Groningen, 1 maart 2023

Prof. dr. P. (Petra) Hendriks
voorzitter

Drs. B.E. (Barbara) Roemers
secretaris

2. Gegevens over de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

Naam opleiding in CROHO: Cognition, Language and Communication
Oriëntatie en niveau opleiding: Wetenschappelijke bachelor
Aantal studiepunten: 180 EC
Afstudeerrichtingen: N.v.t.
Locatie: Amsterdam
Variant: Voltijd
Taal: Nederlands
Registratienummer in CROHO: 59330

Administratieve gegevens van de instelling

Naam instelling: Universiteit van Amsterdam
Status instelling: Bekostigd
Instellingstoets kwaliteitszorg: Voldaan, NVAO-besluit van kracht tot en met 25 juni 2025

Administratieve gegevens NVAO

Dossiernummer: PA-1198

3. Bevindingen, overwegingen en beoordeling per standaard

3.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten

Standaard 1

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen en overwegingen

Doel

De wetenschappelijke bacheloropleiding *Cognition, Language and Communication* (CLC) is een sterk op onderzoek gerichte, interdisciplinaire opleiding op het snijvlak van cognitie, taal en communicatie. CLC-studenten ontwikkelen een stevige geesteswetenschappelijke basis op het gebied van taal en communicatie en leren die te koppelen aan natuur- en gedragswetenschappelijke kennis en methodes. Anders gezegd, studenten leren onderzoek te doen op het brede terrein waar de taalwetenschap en de communicatiewetenschap de cognitiewetenschap raken.

Benchmark

De opleiding heeft zichzelf vergeleken met aanpalende wetenschappelijke opleidingen in binnen- en buitenland en goed inzichtelijk gemaakt hoe CLC zich tot andere opleidingen verhoudt. Daar waar andere opleidingen in Nederland zich vooral richten op taal- en communicatiewetenschap of bijvoorbeeld kunstmatige intelligentie en technologie, richt CLC zich met name op de menselijke geest en de rol van taal en communicatie daarbij. (Ook CLC-studenten kunnen zich overigens op kunstmatige intelligentie richten, maar er zijn tevens veel andere mogelijkheden. Zie verder standaard 2.) CLC is met deze benadering binnen Nederland uniek. In het buitenland zijn er volgens het CLC-management opleidingen die meer op CLC lijken: zo “vertrekt” de bachelor *Cognitive Science* (Universiteit van Aarhus) ook vanuit de taal- en communicatiewetenschap en richt deze opleiding zich ook nadrukkelijk op het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden.

Niveau en graad

De opleiding heeft beoogde leerresultaten geformuleerd en deze navolgbaar gekoppeld aan de Dublin descriptoren. Ook de drie leerlijnen van CLC (1. Kennis & inzicht, 2. Academische vaardigheden en 3. Interdisciplinaire onderzoeksvaardigheden) zijn gekoppeld aan de Dublin descriptoren. Het bachelorniveau is daarmee goed inzichtelijk gemaakt en het panel meent dat de opleiding zich met de nadrukkelijke focus op interdisciplinariteit en onderzoeksvaardigheden positief onderscheidt van andere bacheloropleidingen. De sterke focus op onderzoeksvaardigheden (met onder andere veel aandacht voor statistische en computationele vaardigheden), het relatief hoge percentage instromende studenten met een vwo-profiel Natuur & Gezondheid en Natuur & Techniek én de brede oriëntatie van de opleiding (alfa, bèta en gamma), maken dat het panel de graad *bachelor of science* (BSc) passender acht dan *bachelor of arts* (BA). Het panel vindt dat de opleiding hierin de juiste keuze heeft gemaakt.

Werkveld

CLC leidt, net als de meeste wetenschappelijke bacheloropleidingen, vooral op tot doorstroom naar wetenschappelijke masters. Slechts een enkeling stroomt direct uit naar het werkveld. Via het vak *Knowledge Application*, waarin studenten werken voor opdrachtgevers in het werkveld, krijgt de opleiding informatie over ontwikkelingen in het werkveld en over de aansluiting van de opleiding op het werkveld. Drie van deze opdrachtgevers vormen tezamen met twee alumni de werkveldadviesraad (WAR). Het panel meent dat de WAR zich nog wat meer kan ontwikkelen in de richting van een strategische adviescommissie en een rol zou moeten spelen bij het evalueren en bijstellen van de beoogde leeruitkomsten. Het panel geeft daarbij in overweging om de WAR-samenstelling wat te verbreden en naast opdrachtgevers van *Knowledge Application* in ieder geval ook vertegenwoordigers uit het onderzoeksveld te betrekken. Dat doet meer recht aan de onderzoeksfocus van CLC. Zeker bij een jonge opleiding als CLC, kan een stevige, breed georiënteerde WAR een grote meerwaarde hebben. Het panel sluit zich dan ook aan bij het advies dat het visitatiepanel bij de Toets Nieuwe opleiding in 2018 gaf.

Samenvatting en oordeel

CLC is een interdisciplinaire opleiding die zich richt op de onderzoeksterreinen waar de taal- en communicatiewetenschappen de cognitiewetenschap raken. De opleiding heeft een duidelijk profiel en is in Nederland uniek.

De graad van *bachelor of science* is passend, de beoogde leerresultaten zijn op bachelorniveau en de opleiding onderscheidt zich met name door de sterke focus op onderzoeksvaardigheden (inclusief statistiek en methodologie) en de interdisciplinariteit van andere bacheloropleidingen.

De werkveldadviesraad zou nog wat verder kunnen groeien in de rol van strategische adviseur en gesprekspartner van de opleiding.

Op grond van bovenstaande stelt het panel vast dat de opleiding **voldoet aan de criteria van standaard 1**.

3.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Standaard 2

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen en overwegingen

Curriculum

De propedeuse van 60 EC is voor alle studenten hetzelfde. Naast inleidende vakken in taal, communicatie en cognitie, wordt in het eerste jaar ook gestart met de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden. Studenten sluiten hun propedeuse af met een onderzoeksproject. In het tweede jaar volgen ze nog eens 36 EC gezamenlijk. De andere 24 EC vullen ze individueel in. Ook het tweede jaar bevat een onderzoeksproject. Het tweede jaar wordt afgerond met het vak *Knowledge Application*: hierin voeren studenten opdrachten uit van externe opdrachtgevers, waaronder bijvoorbeeld ANMEC, IDfuse, Auris, Gridline en IBM. Studenten krijgen zo al tijdens de bacheloropleiding een beeld van de arbeidsmarkt buiten de academie. In het derde jaar volgen de studenten 12 EC gezamenlijk en 36 EC op basis van individuele keuzes. Het derde jaar ronden ze af met een bacheloronderzoek van 12 EC (zie verder standaard 4).

Keuzeruimte

De 60 EC keuzeruimte in de opleiding bestaat uit 30 EC niet-opleidingsgebonden vrije keuzeruimte en 30 EC opleidingsgebonden keuzeruimte. De niet-opleidingsgebonden vrije keuzeruimte van 30 EC sluit aan op het UvA-beleid voor bacheloropleidingen. De opleidingsgebonden keuzeruimte is een profileringsruimte *binnen* CLC, passend bij de beoogde leerresultaten van CLC.

De opleiding was in 2018 van plan om twee majoren aan te bieden: een major *Cognition and Language* en een major *Cognition and Communication*. In overleg met de eerste cohorten studenten, is besloten geen majoren aan te bieden. In plaats daarvan kunnen studenten zich profileren in de richting van psychologie, taalwetenschap, kunstmatige intelligentie, psychobiologie, filosofie, communicatiewetenschap of muziekwetenschap. Daartoe heeft CLC evenwichtige vakkenpakketten samengesteld in overleg met de opleidingen en faculteiten die vakken binnen deze domeinen verzorgen. De samenstelling van de vakkenpakketten wordt regelmatig herijkt. Daarbij wordt met name gelet op de te realiseren leerresultaten voor CLC. Tijdens de visitatie licht de programmaleider overtuigend toe hoe zorgvuldig dat proces verloopt en hoe studenten hun individuele profilering inbrengen in de interdisciplinaire onderdelen van hun CLC-studie.

Het ene keuzevakkenpakket is populairder dan het andere. Psychologie, taalwetenschap en kunstmatige intelligentie (KI) kunnen stevast op veel belangstelling rekenen. Psychobiologie, filosofie, communicatiewetenschap en muziekwetenschap worden minder vaak gekozen. In relatie tot een instroom van zeventig studenten per jaar, lijkt zeven keuzepakketten veel. Toch vindt de opleiding het belangrijk om al deze keuzes te blijven aanbieden. Ten eerste om de student zo veel mogelijk in staat te stellen een profiel te kiezen dat goed bij hem/haar past en ten tweede omdat de uitvoering van de keuzepakketten afhankelijk is van de aantallen studenten. Zo zijn bij KI maar vijf studenten per jaar plaatsbaar. Het aantal keuzepakketten terugdringen (en beperken tot bijvoorbeeld de drie populairste), zou tot meer druk op KI leiden en daarmee tot een lagere studenttevredenheid. Studenten en alumni bevestigen dat deze redenering juist is.

Ook het uitbreiden van het aantal keuzepakketten, bijvoorbeeld in verband met ontwikkelingen in de arbeidsmarkt of (nieuwe) wensen van studenten, wil de opleiding kunnen faciliteren. Het panel waardeert deze flexibiliteit, maar waarschuwt tegelijk voor mogelijk toenemende werkdruk.

Didactisch concept

Van studenten wordt veel zelfwerkzaamheid verwacht. Er zijn hoorcolleges, maar studenten werken vooral veel samen in kleine werkgroepen en leren daarbij niet alleen van docenten maar ook van elkaar. De werkgroepen vormen een essentieel onderdeel van het didactisch model; ze werken activerend en enthousiasmerend. Studenten worden aangespoord zelf initiatieven te nemen en zich creatief op te stellen. Tijdens de visitatie geven de studenten en alumni aan dit waardevol te vinden voor hun ontwikkeling.

Docenten, tutores en buddies

Er zijn dertien kerndocenten voor de vakken van het gemeenschappelijk deel van het programma. Tien docenten zijn BKO-gecertificeerd, de andere drie volgen momenteel een BKO-traject. Alle docenten zijn gepromoveerd en vertegenwoordigen met hun uiteenlopende achtergronden een zeer breed spectrum aan vakinhoudelijke expertises (taal-, communicatie- en cognitiewetenschap, psycho- en neurolinguïstiek, argumentatieleer, computationele linguïstiek, KI etc.).

Het docententeam besteedt veel aandacht aan de eigen didactische professionalisering, onder andere met onderzoek naar schrijfvaardigheidsonderwijs, met een SKO-traject voor een van de leden van het opleidingsmanagement en met speciale bijeenkomsten over thema's als diversiteit en inclusiviteit. De docenten werken hard, maar de teamspirit en hun enthousiasme voor de opleiding maken dat ze de werkdruk dragelijk vinden en tijd blijven maken voor professionaliseringsactiviteiten.

Studenten zijn lovend over hun docenten. Ze vinden hen deskundig en voelen zich tegelijkertijd als gelijken door hen behandeld. Verder geven ze aan dat de onderlinge samenwerking tussen docenten verbeterd is. Daardoor wordt het programma een steeds sterker samenhangend geheel.

Studenten kunnen voor niet-vakgerelateerde kwesties terecht bij studieadviseurs, een studentpsycholoog, tutores, mentoren en buddy's. Vooral over de tutores en buddy's zijn studenten enthousiast, al maakt niet iedereen er evenveel gebruik van.

Studeerbaarheid

Studenten geven aan het programma studeerbaar te vinden. Ze maken over het algemeen geen lange studiedagen (al zijn sommige keuzevakkenpakketten zwaarder dan andere), maar identificeren wel enkele struikelvakken. Sommige studenten hebben moeite met het eerstejaars vak *Statistics in R*. Tegelijkertijd geven ze aan dat ze in de loop van de studie wel steeds meer grip op de materie krijgen door toepassing in de onderzoeksprojecten en door het vervolgvak *Advanced Statistics*.

Dat relatief veel studenten studievertraging oplopen, komt volgens de studenten zelf door persoonlijke keuzes. Sommige studenten hebben nevenactiviteiten of gaan – nu het weer kan, na twee jaren die in het teken stonden van coronabeperkingen – alsnog een paar maanden naar het buitenland. Andere studenten kiezen voor extra verdieping of een compleet tweede keuzevakkenpakket. De term 'studieverlenging' vinden ze daarom passender dan 'studievertraging'.

Alle studenten die het panel spreekt, hebben wiskunde (A en/of B) gehad op het VWO. Dat was volgens hen geen voordeel voor CLC. Een schoolvak programmeren hadden ze nuttig(er) gevonden.

Nederlands/Engels

De opleiding profileert zich nadrukkelijk als tweetalige opleiding. De Engelstalige titel is vooral gekozen met het oog op internationale herkenbaarheid (zie ook standaard 1). Alumni kunnen daarmee gemakkelijker terecht in het buitenland. Om doorstroommogelijkheden naar Engelstalige onderzoeksmasters in binnen- en buitenland zo goed mogelijk te faciliteren, wordt ook Engelstalig onderwijs verzorgd.

Maar bij een groot deel van het onderwijs is de voertaal Nederlands. Deze keuze is gebaseerd op de doelgroep; de opleiding wil voornamelijk Nederlandstalige studenten trekken.

Doordat studenten zich zowel in het Nederlands als in het Engels goed in woord en geschrift leren uit te drukken tijdens de opleiding, ontwikkelen ze zich ook gemakkelijker tot bruggenbouwers. Daar plukken ze bij een vervolgopleiding en in hun verdere carrière de vruchten van.

Het panel vindt de gemaakte keuzes goed navolgbaar, maar zou gezien de inrichting van het curriculum de keuze voor een Nederlandstalige opleidingstitel (Cognitie, Taal en Communicatie) ook verdedigbaar gevonden hebben, evenals de keuze om Taal en Communicatie vooraan te plaatsen (Taal, Communicatie en Cognitie).

Verbetervermogen

De opleiding hecht aantoonbaar waarde aan een gesloten PDCA-cyclus. Zo is in overleg met studenten besloten om de twee majoren plaats te laten maken voor één gemeenschappelijk kernprogramma met zeven keuzevakkenpakketten die regelmatig worden herijkt. Door er geen formele afstudeerrichtingen van te maken, behoudt de opleiding de gewenste flexibiliteit en kunnen er in de toekomst gemakkelijk pakketten toegevoegd of opgeheven worden. Die flexibiliteit is onder andere nodig, omdat de opleiding deels afhankelijk is van het aanbod van andere opleidingen en faculteiten. Maar belangrijker nog, is dat de opleiding snel wil kunnen schakelen als studenten of ontwikkelingen in de arbeidsmarkt daar om vragen. Het panel vindt de keuze om over te stappen van twee majoren naar zeven keuzevakkenpakketten goed onderbouwd en in het belang van studenten.

Sommige omvangrijke vakken (in het eerste jaar zitten twee vakken van 12 EC) lijken hun doel voorbij te schieten. Ze zouden de studievoorgang moeten bevorderen, maar problemen die studenten bij grote vakken ondervinden, blijken juist demotiverend te werken. In overleg met de opleidingscommissie wordt daarom gekeken naar de mogelijkheden om deze twee grote vakken op te splitsen. Het panel vindt het verstandig dat de opleiding niet vasthoudt aan concepten die niet de bedoelde uitwerking blijken te hebben.

Docenten zijn na feedback van studenten steeds beter gaan samenwerken. Ze vragen daarmee van zichzelf hetzelfde als ze van studenten vragen. Dit is de coherentie en het interdisciplinaire karakter van het programma ten goede gekomen. De opleiding verdient daarvoor een compliment.

Ook de focus op het tutoraat is het resultaat van een evaluatieproces. Studenten hebben aangegeven in het eerste jaar te moeten wennen aan de opbouw van het programma en de keuzevrijheid niet alleen als voordeel maar soms ook als overweldigend te ervaren. De opleiding heeft daar met het tutoraatsplan passend op gereageerd.

Samenvatting en oordeel

Studenten volgen een gemeenschappelijk basisprogramma van 108 EC met vakken op het gebied van taal, communicatie en cognitie. Ze krijgen daarbij vanaf de eerste dag van hun studie veel onderwijs in onderzoeksvaardigheden. Ze hebben een vrije keuzeruimte van 60 EC en voeren aan het eind van hun studie een bacheloronderzoek uit van 12 EC.

Binnen de vrije keuzeruimte van 60 EC kunnen studenten 30 EC volledig vrij invullen en voor de overige 30 EC kiezen uit zeven vakkenpakketten voor individuele profilering. De ruime hoeveelheid keuzepakketten biedt veel maatwerk mogelijkheden voor studenten. Dat leidt tot een hoge studenttevredenheid en tegelijkertijd tot spreiding van druk op toeleverende faculteiten en opleidingen. De vakkenpakketten worden zorgvuldig afgestemd tussen CLC en andere opleidingen. De beoogde leerresultaten van CLC zijn daarbij leidend.

Het panel vindt het programma logisch opgebouwd en passend bij de beoogde leerresultaten; er gaat veel aandacht uit naar onderzoeksvaardigheden en naar interdisciplinair samenwerken. Ook vindt het panel het programma nadrukkelijk studentgericht (*student-centered*). Dat geldt zowel voor de vele mogelijkheden voor individuele profilering als voor de onderwijsvormen (met name de werkgroepen).

Sommige studenten hebben in het begin van de opleiding wat moeite met het kernvak *Statistics in R*. Ook geven ze aan dat niet alle keuzepakketten even zwaar zijn. Toch benadrukken studenten het programma studeerbaar te vinden. Wanneer ze niet nominaal studeren, spreken ze zelf liever van 'verlenging' dan van 'vertraging', omdat uitloop veelal samenhangt met keuzes die ze weloverwogen maken, variërend van extra keuzevakken tot extracurriculaire activiteiten.

Docenten zijn vakinhoudelijk deskundig, tonen zich zeer betrokken bij de opleiding en bij hun studenten, kunnen goed uit de voeten met de onderwijsvormen, opereren als team en besteden ruime aandacht aan hun eigen professionalisering. Ook tutoren en buddy's hebben een toegevoegde waarde voor de studenten. De keuze voor een Engelstalige opleidingstitel en een tweetalig curriculum vindt het panel goed navolgbaar, al waren andere keuzes volgens het panel ook verdedigbaar geweest.

De opleiding kijkt kritisch naar zichzelf en voert op basis van verschillende soorten evaluaties verbeteringen door. Dit getuigt van een breedgedragen kwaliteitscultuur binnen de opleiding en van bestuurlijk vermogen bij het management. Het panel waardeert deze houding en ziet de positieve effecten.

Op grond van bovenstaande stelt het panel vast dat de opleiding **voldoet aan de criteria van standaard 2**.

3.3 Standaard 3: Toetsing

Standaard 3

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen en overwegingen

Validiteit

De opleiding heeft een heldere doorvertaling gemaakt van beoogde leerresultaten (eindtermen) via toetsen naar leerdoelen en vakken. De matrix die de opleiding heeft opgesteld, laat zien dat het toetsplan van de opleiding door middel van *constructive alignment* tot stand is gekomen. De opleiding heeft daarbij ook gezorgd voor veel variatie in toetsvormen (portfolio-opdrachten, onderzoekspresentaties, schriftelijke open-boek-examens, practica, meerkeuzetoetsen, schrijfoopdrachten etc.), passend bij de leerdoelen van de verschillende vakken. Er wordt daarmee getoetst wat er getoetst moet worden en dat gebeurt op de juiste manier. Het panel vindt de toetsing daarom valide.

Transparantie

Voor elk vak is een studiehandleiding opgesteld. In de studiehandleiding vindt de student informatie over de toetsing van het vak, waaronder informatie over de toetsvorm en de criteria aan de hand waarvan de student getoetst wordt. Docenten en studenten hebben daarmee goed zicht op wat er van hen verwacht wordt. Het panel vindt de toetsing daarom transparant.

Betrouwbaarheid en onafhankelijkheid

De bacheloreindwerken worden door vier ogen beoordeeld. In de praktijk betekent dit vaak dat de eerste beoordelaar de procesbegeleider is en de tweede beoordelaar de inhoudelijk begeleider. Daarmee is er weliswaar sprake van vier ogen, maar omdat beide beoordelaars de student begeleid hebben, zijn ze niet geheel onafhankelijk. Mogelijk wel van elkaar, maar niet van de student. Omdat ze de student kennen is een *bias* niet geheel uit te sluiten. De beoordelingen van de eindwerken die het panel gezien heeft, wekken overigens niet die indruk. Toch adviseert het panel om ten minste één beoordelaar te betrekken die geen begeleider van de student is.

Bij meerdere eindwerken trof het panel slechts één beoordelingsformulier aan. Soms leek het om het formulier van een van beide beoordelaars te gaan (en ontbrak het formulier van de andere beoordelaar), soms leek het om de eindbeoordeling te gaan (het eindformulier dat opgesteld wordt nadat de eerste en de tweede beoordelaar overeenstemming hebben bereikt). Het panel adviseert, mede met het oog op eventuele bezwaar- en beroepsprocedures, om bij iedere afstudeerder alle drie de formulieren op te slaan: het formulier van de eerste beoordelaar, het formulier van de tweede beoordelaar en het formulier met de eindbeoordeling.

Op sommige beoordelingsformulieren wordt (voor onderdelen) gewerkt met één cijfer achter de komma, op andere formulieren met twee cijfers achter de komma. Het panel raadt aan om eenduidige afspraken te maken met alle betrokkenen over de details van de becijfering van de verschillende onderdelen.

Examencommissie en toetscommissie

De Faculteit der Geesteswetenschappen heeft sinds september 2022 één facultaire examencommissie. (Voorheen waren er twee, een voor de bacheloropleidingen en een voor de masteropleidingen.) De zeventwintig bacheloropleidingen zijn nu ingedeeld in acht clusters. CLC maakt deel uit van het cluster Literatuur- en taalwetenschap.

De examencommissie neemt steekproeven van eindwerken en evalueert het gerealiseerde niveau. De examencommissie onderhoudt beperkt contact met examencommissies van faculteiten en opleidingen die de keuzevakkenpakketten verzorgen. Het panel adviseert het contact met de andere examencommissies te intensiveren. De eigen examencommissie is wettelijk verantwoordelijk voor de kwaliteit van de toetsing van vakken die deel uitmaken van het curriculum, ook als de vakken door andere faculteiten verzorgd worden. Bovendien gaat het om relatief omvangrijke keuzevakkenpakketten en het cluster Literatuur- en taalwetenschap is mogelijk inhoudelijk beperkt toegerust om de kwaliteit en het niveau te bewaken van de toetsing van vakken die wat verder van taal en literatuur af staan (zoals kunstmatige intelligentie, psychobiologie etc.).

Sinds 1 september 2022 beschikt de examencommissie over een toetscommissie. Deze neemt de examencommissie veel werk uit handen: de toetscommissie evalueert toetsregelingen, toetsen, toetsdossiers en het herkansingenbeleid en monitort de koppeling tussen beoogde leerresultaten en toetsen. Het panel vindt het een goede zaak dat de toetscommissie de examencommissie ontlast. Zo ontstaat bij de examencommissie meer ruimte om de focus te verleggen naar het monitoren van het eindniveau over de volle breedte (alle zeven keuzevakkenpakketten) van de opleiding.

Samenvatting en oordeel

Toetsen sluiten aan op de beoogde leerresultaten en het totaal aan toetsen dekt de complete set van beoogde leerresultaten. De opleiding toetst wat er getoetst moet worden en doet dat op de juiste manier. De toetsing is daarmee valide. De informatie over de toetsen en over de beoordelingscriteria is inzichtelijk voor studenten en docenten. Betrokkenen weten wat er van hen verwacht wordt. De toetsing is daarmee transparant.

Het panel heeft in de beoordelingsformulieren voor de eindwerken geen aanwijzingen gevonden voor een onvoldoende betrouwbare totstandkoming van oordelen, maar meent wel dat er wat ruimte is voor subjectiviteit en inconsistentie. Definitie en praktische uitvoering van het vier-ogen-principe verdienen aanscherping en dat geldt ook voor de afspraken omtrent het invullen en archiveren van de beoordelingsformulieren. Het panel heeft er, mede vanwege het zelfcorrigerend vermogen van de opleiding, vertrouwen in dat de opleiding hier voortvarend mee aan de slag gaat.

Gezien de groei waar CLC zich de komende jaren waarschijnlijk mee geconfronteerd zal zien en de (nieuwe) uitdagingen die de groei van zo'n interdisciplinaire opleiding met zich meebrengt, is de toetscommissie op het juiste moment opgericht. Bovendien zal de toetscommissie de examencommissie ontlasten, waardoor de examencommissie meer ruimte zal krijgen om zich toe te leggen op het monitoren van het eindniveau over de volle breedte (te weten van alle zeven vakkenpakketten) van de opleiding.

Op grond van bovenstaande stelt het panel vast dat de opleiding **voldoet aan de criteria van standaard 3**.

3.4 Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen en overwegingen

Niveau eindwerken

Sinds de start van de opleiding (2018) zijn er zesentwintig studenten afgestudeerd. De afstudeerthema's zijn zeer divers en gerelateerd aan psychologie, taalwetenschap, kunstmatige intelligentie, psychobiologie, communicatiewetenschap, filosofie en muziekwetenschap.

Uit de zesentwintig sets van eindwerken heeft het panel er vijftien geselecteerd en gelet op spreiding van afstudeerthema's en spreiding van cijfers. Een set eindwerken van één student bestaat uit een wetenschappelijke scriptie, een wetenschappelijke posterpresentatie en een populair-wetenschappelijk artikel. Het artikel is vormvrij. Zo heeft het panel ook podcasts en blogs gezien.

Alle vijftien eindwerkensets zijn van voldoende niveau, sommige scripties zijn van (zeer) hoog niveau. De meeste scripties hebben betrekking op arbeidsmarktrelevante onderwerpen. Ook het niveau van het Engels en Nederlands is in alle scripties goed. Bij een van de scripties meent het panel dat de gedemonstreerde vaardigheden wat eenzijdig zijn (deze overwegend theoretische scriptie bevat geen experiment) en bij een andere scriptie laat het niveau van verwerking van statistische gegevens wat te wensen over. Maar ook voor deze twee scripties geldt dat het panel zich aansluit bij de voldoende die ervoor gegeven zijn.

Vervolgonderwijs

Bijna alle CLC-alumni volgen een masteropleiding. De alumni die het panel gesproken heeft, gaven aan dat CLC hen goed had voorbereid op het masteronderwijs, met name op onderzoek doen. Ze waren ervan overtuigd op dat punt een voorsprong te hebben op hun medestudenten in de master.

De opleiding heeft goed zicht op de alumni en hun studieloopbaan na CLC. Bijna driekwart van de alumni volgt een onderzoeksgerichte master, waaronder *Artificial Intelligence*, *Biomolecular Sciences*, *Brain and Cognitive Sciences*, *Human Language Technology* etc. Het brede spectrum van (onderzoeksgerichte) masters waarover de alumni zich verspreiden, bevestigt de brede, interdisciplinaire oriëntatie van CLC.

Samenvatting en oordeel

De eindwerken van de opleiding zijn op bachelorniveau en laten zien dat de opleiding beloftes waarmaakt: studenten worden breed en interdisciplinair opgeleid en zijn goed voorbereid op een (onderzoeksgerichte) master en een carrière binnen de academie.

Mede op basis van de gesprekken met de opdrachtgevers van het vak *Knowledge Application* (zie standaard 2), heeft het panel er tevens vertrouwen in dat alumni later ook hun weg zullen vinden op de arbeidsmarkt buiten de academie.

Op grond van bovenstaande stelt het panel vast dat de opleiding **voldoet aan de criteria van standaard 4**.

4. Overzicht van beoordelingen

Standaard	Beoordeling
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3 Toetsing	Voldoet
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Opleiding	Positief

5. Sterke punten en aandachtspunten

In dit rapport zijn sterke punten en aandachtspunten aan bod gekomen. Hieronder volgt een overzicht.

Sterke punten

1. De opleiding onderscheidt zich van andere bacheloropleidingen met de sterke focus op onderzoeksvaardigheden en interdisciplinariteit.
2. De opleiding is *student-centered*:
 - a. Er is veel ruimte voor individuele profilering.
 - b. Het onderwijs is kleinschalig (kleine werkgroepen).
3. De opleiding beschikt over een goed docententeam en goede studentbegeleiding:
 - a. De docenten zijn vakinhoudelijk deskundig.
 - b. De docenten zijn didactisch goed onderlegd en blijven aan hun professionalisering werken.
 - c. De docenten tonen zich betrokken, zowel bij de opleiding als bij studenten.
 - d. De docenten opereren als team en “dragen” gezamenlijk de opleiding.
 - e. Tutoren en buddy’s hebben een belangrijke meerwaarde, vooral voor eerstejaars.
4. De opleiding beschikt over reflectievermogen:
 - a. Binnen de opleiding is sprake van een breedgedragen kwaliteitscultuur.
 - b. Het management handelt adequaat naar aanleiding van evaluaties.
5. Er is veel variatie in toetsvormen, passend bij de variatie aan leerdoelen.
6. De recent ingestelde toetscommissie neemt de examencommissie veel werk uit handen.
7. De tweetaligheid van de opleiding ondersteunt studenten bij hun ontwikkeling tot bruggenbouwer.
8. De opleiding bereidt studenten goed voor op een onderzoeksgerichte master.
9. De opleiding spant zich met het vak *Knowledge Application* in om studenten ook een beeld te geven van carrières buiten de academie.

Aandachtspunten

1. De werkveldadviesraad zou nog wat verder kunnen groeien in de rol van strategische adviseur en gesprekspartner van de opleiding.
2. Er is ruimte voor verbetering van de betrouwbaarheid en consistentie van de beoordelingen van de eindwerken:
 - a. Het is raadzaam om minimaal één echt onafhankelijke beoordelaar te betrekken. Onafhankelijk van de andere beoordelaar én onafhankelijk van de student.
 - b. Alle drie de beoordelingsformulieren behoren gearhiveerd te worden. Het formulier van de eerste beoordelaar, het formulier van de tweede beoordelaar en het formulier met de eindbeoordeling.
 - c. Afspraken over de details van de becijfering van de verschillende onderdelen moeten eenduidig zijn en bij alle beoordelaars bekend zijn.
3. De examencommissie kan, nu er ondersteuning is van een toetscommissie, gaan groeien in de rol van hoeder van het eindniveau over de volle breedte van de opleiding, dus met voldoende aandacht voor alle vakkenpakketten. Intensiever contact houden met andere examencommissies kan daarbij helpen.

Bijlage: Proces van beoordeling

Evaluatiebureau Certiked-vbi heeft het verzoek ontvangen van de Universiteit van Amsterdam om een beoordeling uit te voeren van de bacheloropleiding *Cognition, Language and Communication* (CLC) met het oog op heraccreditatie door de NVAO. De beoordeling is uitgevoerd op basis van het beperkte kader voor de opleidingsbeoordeling (Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, september 2018, gepubliceerd in Staatscourant nr. 3198, 29 januari 2019).

De opleiding heeft een kandidatenlijst voor het panel aangeleverd. Na overleg met de opleiding heeft Certiked-vbi de beoogde panelleden benaderd. Het panel bestond uit de volgende personen:

- Prof. dr. P. (Petra) Hendriks, voorzitter (domeindeskundige)
Hoogleraar semantiek en cognitie, Rijksuniversiteit Groningen
- Prof. dr. A.D. (Ad) Neeleman, lid (domeindeskundige)
Hoogleraar linguïstiek, University College London
- Dr. M. (Maartje) Kouwenberg, lid (werkvelddeskundige)
Eigenaar Maartje Kouwenberg Tekst & illustraties
- I.H.G. (Ilse) Langevoort BSc, studentlid
Volgt premaster Neurolinguïstiek Rijksuniversiteit Groningen

- Drs. B.E. (Barbara) Roemers, procescoördinator en secretaris namens Certiked-vbi

De panelleden en de procescoördinator/secretaris (vanaf nu procescoördinator) hebben schriftelijk verklaard onafhankelijk te zijn van de opleiding en de regels voor geheimhouding in acht te nemen. Op basis van de volmacht van de instelling, heeft Certiked-vbi namens de opleiding de samenstelling van het panel ter goedkeuring voorgelegd aan de NVAO. De NVAO heeft op 10 juni 2022 laten weten in te stemmen met de samenstelling van het panel (PA-1198).

De procescoördinator heeft ter voorbereiding op de visitatie een online startgesprek met de opleiding gevoerd op 19 april 2022. Na afstemming tussen de procescoördinator en de opleiding is op 17 juni de planning van de werkzaamheden ter voorbereiding op het locatiebezoek definitief vastgesteld. Tijdens het voorbereidingsproces voorafgaande aan het locatiebezoek is met enige regelmaat contact geweest tussen de opleiding en de procescoördinator om zaken meer in detail op elkaar af te stemmen. De werkzaamheden zijn uitgevoerd zoals in de planning afgesproken.

De opleiding heeft een lijst toegezonden van eindwerken van de afgestudeerden van de afgelopen twee jaar. Uit deze lijst heeft de procescoördinator in overleg met de voorzitter vijftien sets van eindwerken geselecteerd. De selectie weerspiegelde de brede oriëntatie van de afstudeeronderwerpen in de opleiding en de spreiding van de gegeven cijfers.

De voorzitter van het visitatiepanel en de procescoördinator hebben voorafgaande aan het locatiebezoek meerdere keren met elkaar gesproken. De procescoördinator heeft samen met de voorzitter het NVAO-profiel van de voorzitter doorgenomen.

De voorzitter en de leden van het panel hebben een maand voor de voorbespreking van het locatiebezoek het informatiedossier ontvangen, bestaande uit

- zelfevaluatie van de opleiding, inclusief een studentenhoofdstuk
- bijlagen bij de zelfevaluatie
- digitale leestafel en toegang tot Canvas met
 - informatie over vakken en toetsen,
 - verslagen van opleidingscommissie en examencommissie
 - achtergronddocumentatie zoals algemene UvA-documenten etc.
- eindwerken en beoordelingsformulieren
- formulier voor de eerste indrukken (het EI-formulier diende als input voor de voorbespreking)
- dagprogramma bezoekdag inclusief deelnemers van de opleiding

De procescoördinator heeft de panelleden gevraagd hun eerste indrukken en vragen via het EI-formulier te delen. De procescoördinator heeft de EI-formulieren samengevoegd en voor de voorbespreking een indeling in gespreksthemata's voor de bezoekdag gemaakt. Na de voorbespreking heeft zij de laatste hand gelegd aan de indeling in gespreksthemata's en deze onder de panelleden verspreid.

Het locatiebezoek aan de opleiding vond plaats op 19 januari 2023.

Het dagprogramma zag er als volgt uit:

<i>Ochtendprogramma</i>	
<i>Tijd</i>	<i>Gremia en gespreksonderwerpen</i>
0900-0930	Aankomst panel
0930-1000	(1) Faculteitsbestuur (vertegenwoordiging), opleidingsdirecteur ¹ , inclusief korte presentatie onderwijsdirecteur College of Humanities Positie opleiding in faculteit, beleid faculteit inzake opleidingen
1000-1010	Besloten overleg panel
1010-1100	(2) Opleidingsdirecteur, programmaleider Beoogde leerresultaten, bachelorniveau, toelatingseisen, curricula, didactisch concept, werkvormen, eisen docenten, studielast, studiebegeleiding, beleid toetsing, gerealiseerd eindniveau
1100-1115	Besloten overleg panel + koffiepauze
1115-1145	(3) Examencommissie Beleid en procedures toetsing en examinering, kwaliteitsborging toetsen en examens, procedures en borging eindwerken, gerealiseerd eindniveau
1145-1200	Besloten overleg panel
1200-1245	(4) Docenten/examinatoren eindwerken (inclusief lid OC) Inhoud vakken, afstemming vakken, werkvormen, studiebegeleiding, toetsing en examinering, beoordeling eindwerken, gerealiseerd eindniveau
1245-1345	Besloten overleg panel + lunchpauze
1315-1345	Open spreekuur ² (<i>open spreekuur vindt plaats tijdens 2^e helft lunch</i>)

¹ Toelichting managementrollen:

- De opleidingsdirecteur is verantwoordelijk voor de (kwaliteit van de) opleiding. Een directeur heeft *vaak meerdere opleidingen* onder zijn hoede.
- De programmaleider neemt de *dagelijkse gang van zaken* m.b.t. de opleiding voor haar rekening.
- Binnen de faculteit zijn er daarnaast twee onderwijsdirecteuren: één voor het bacheloronderwijs en één voor het masteronderwijs. Zij zijn verantwoordelijk voor (strategisch) *onderwijsbeleid/kaders*.

² De opleiding heeft studenten en staf voor de Kerstvakantie 2022-23 op de hoogte gesteld van deze mogelijkheid. Personen die het panel wilden spreken, konden zich tot uiterlijk 12 januari 2023 rechtstreeks per mail bij de procescoördinator van het panel aanmelden. Eén student heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. De input is meegenomen in de gespreksthemata's en bij meerdere sessies aan bod gekomen.

<i>Middagprogramma</i>	
<i>Tijd</i>	<i>Gremia en gespreksonderwerpen</i>
1345-1415	(5) Vertegenwoordigers <i>werkveld</i> – opdrachtgevers <i>Knowledge Application</i> Kwaliteit student, doelstelling opleiding, gerealiseerd eindniveau, aansluiting op arbeidsmarkt
1415-1425	Besloten overleg panel
1425-1505	(6) Studenten (inclusief lid OC) en alumni Toelating, inhoud vakken, werkvormen, studielast, studiebegeleiding, kwaliteit colleges, toetsen, gerealiseerd eindniveau, aansluiting op arbeidsmarkt
1505-1520	Besloten overleg panel + koffiepauze
1520-1535	Eventuele <i>pending issues</i> bespreken met opleidingsmanagement ³ (Indien er geen <i>pending issues</i> zijn, dan gebruikt het panel dit kwartier voor besloten overleg t.b.v. voorbereiding op terugkoppeling)
1535-1635	Besloten overleg panel (vorbereiding terugkoppeling)
1635-1650	Presentatie overwegingen, aanbevelingen en conclusies door voorzitter panel
1650-1730	Ontwikkelgesprek tussen panel en opleidingsvertegenwoordigers ⁴

In het besloten overleg aan het einde van het locatiebezoek heeft het panel de bevindingen gewogen en de overwegingen opgesteld op basis van het informatiedossier, de bestudeerde eindwerken en de gevoerde gesprekken. Aan het einde van het locatiebezoek heeft de voorzitter de bevindingen op hoofdlijnen en de beoordeling van het panel medegedeeld aan de vertegenwoordigers van de opleiding.

Na het locatiebezoek heeft de secretaris een conceptrapport van bevindingen, overwegingen en conclusies opgesteld. De panelleden hebben daarop hun feedback gegeven. De secretaris heeft de feedback verwerkt en het conceptrapport voor feitelijke onjuistheden voorgelegd aan de opleiding. Na verwerking hiervan is het definitieve rapport aan het bestuur van de instelling en aan de panelleden verzonden.

³ Indien nodig, een kort aanvullend gesprek met de opleiding over overgebleven vragen. Het panel heeft daar geen gebruik van gemaakt.

⁴ Toelichting ontwikkelgesprek (OG): het OG vond aansluitend aan het visitatiebezoek plaats. De opleiding had daartoe drie ontwikkelvragen aangeleverd. Het gesprek is geleid door de opleiding. De verslaglegging maakt geen deel uit van dit visitatierapport.